

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus I. vtrum Dei filius debuerit assumere verum corpus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

ciens non potest vniri ad componendum vnum A
per se, & multo minus ad componendam vnam per-
sonam: at verò vno cuiuscunque naturæ creatæ cū
Deo, tantum esse potest per modum vnius substanti-
æ, vel personæ. Secundo, quia substantia non potest
vlla ratione poni in alio per modum inherētis,
quia hoc pugnat cum natura substantiæ, quæ omni-
no est incapax tales modi essendi (& ideo licet hu-
manitas sit in Verbo diuino, non tamen inherendo,
sed alio modo accommodato substantiæ) ergo pari-
ratione natura accidentalī non potest trahi ad sub-
stantiā. Tercio intelligi non potest, punctum im-
mediate terminare corpus, & superficiem, quia non
est proportio, nec capacitas, ergo simili modo, &c.
Et per hæc satisfactum est fundamento contrariæ
sententiæ, iam enim ostensum est hypostaticam v-
nionem repugnare accidenti, quia non est capax sub-
stantialis vnionis. Quod autē ibi dicitur sustentare
perinere ad perfectionem: respondetur hoc esse
quoddam commune, & analogum, quod in re po-
ni non potest, nisi in aliqua specie, seu particulari mo-
do sustentandi: ita ergo vnum sustentet aliud per mo-
dum subiecti, imperfectum quid, & potentiale esse
necesse est, & ideo non potest hic modus conuenire
diuinæ personæ: ita autem sustentet per modum sub-
positi, est quidem hic perfectus modus, excedit ta-
men imperfectam naturam accidentis, quæ non est
capax illius: alius autem modus sustentandi, qui sit
per veram vnionem, & intrinsecam, nec intelligi,
nec fingi potest.

Et ex his à fortiori colligitur, accidens actu inhæ-
rens suffecto multo minus posse immediate vniri
personæ diuinæ, quia & ratione imperfectæ naturæ
non est capax huius vnionis, vt dictum est, & ratio-
ne actualis inhærentiæ, habet maiorem quandam
repugnantiam cum huiusmodi vnione.

Q V Æ S T I O V.

De modo vnionis ex parte partium huma-
næ naturæ, in quatuor articulos
diuisa.

Inde considerandum est de assumptione par-
tium humanæ naturæ.

Et circa hoc queruntur quatuor.

Primo, vtrum filius Dei debuerit assumere
verum corpus.

Secundo, vtrum assumere debuerit corpus terrenum scilicet
carnem & sanguinem.

Tercio, vtrum assumpsit animam.

Quarto, vtrum assumere debuerit intellectum.

R Estotaquam in hac quæstione D. Thom. tractat,
fere explicata fuerat quæstione præcedenti, so-
lum enim ostendit partes phicas, & essentielles hu-
manæ naturæ assumptas fuisse à Verbo quod fere ex
superioribus constabat: quia non poterat humana
natura assumi, nisi conlās ex partibus essentialibus,
tamen D. Thom. ad refellendos aliquos errores, &
vniuscuiusque rei propriam rationem reddendam,
hanc quæstionem mouet: quæ adeo clara est, vt cir-
ca literam nihil ferè commentari oporteat.

A R T I C V L V S I.

Vtrum Dei filius debuerit assumere verum corpus.

Primum sic proceditur. Videtur, quod
filius Dei non assumpsit verum corpus,
Dicitur enim Philip. 2. quod in similitudi-
nem hominum factus est: Sed quod est se-
cundum veritatem, non dicitur esse secun-

dum similitudinem. Ergo Filius Dei non assumpsit verum corpus.

2. Præterea, Assumptio corporis in nullo derogauit digni-
tati diuinitatis: dicit enim Leo Papa in sermone de Natuit.
quod nec inferiorem naturam consumpsit glorificatio, nec
superiorem minuit assumptio: Sed hoc ad dignitatem Dei per-
tinet, quod sit omnino à corpore separatus: Ergo videtur quod
per assumptionem non fuerit Deus corpori vnitus.

3. Præterea, Signa debent respondere signatis: Sed appa-
ritions veteris Testamenti, quæ fuerunt signa apparitionis
Christi, non fuerunt secundum corporis veritatem, sed secun-
dum imaginariam visionem: sicut patet Isai. 6. Vidi Domi-
num sedentem, &c. Ergo videtur quod etiam apparitio Filij
Dei in mundo, non fuerit secundum corporis veritatem, sed
solum, secundum imaginationem.

Sed contra est quod dicit Augustinus* in lib. 83. quæst. Si
phantasma fuit corpus Christi, fessit Christus: Et si fessit,
veritas non est. Est autem veritas Christus. Ergo non fuit
phantasma corpus eius. Et sic patet, quod verum corpus as-
sumpsit.

Respondeo dicendum, quod sicut dicitur in lib. de Ecclési-
astica* dogmatibus, natus est Dei filius, non putatiue, quasi
imaginatum corpus habens, sed corpus verum.

Et huius ratio potest triplex assignari. Quarum prima est
ex ratione humanæ naturæ, ad quam pertinet verum corpus
habere. Supposito igitur ex præmissis* quod conueniens fuerit

Filius Dei assumere humanam naturam, & consequens est
quod verum corpus assumpsit. Secunda ratio sumi potest ex
his, quæ in mysterio incarnationis sunt acta. Si enim non fuit
verum corpus eius, sed phantasticum, ergo nec veram mortem
sustinuit, nec aliquid eorum, quæ Euangelistæ de eo narrant
secundum veritatem gessit, sed solum secundum apparentiam
quandam. Et sic etiam sequeretur, quod non fuerit vera salus
hominis subsecuta: oportet enim effectum causæ proportionari.
Tertia ratio potest sumi ex ipsa dignitate personæ assumptæ:
quæ cum sit veritas: non decuit, vt in eius opere aliqua fictio
esset. Vnde & Dominus hunc errorem per seipsam excludere
signatus est, Luca ultimo, cum Discipuli conturbati, & con-
territi putabant se spiritum videre, & non verum corpus: &
ideo se eis palandum præbuit, dicens, Palpate & videte:
quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis ha-
bere.

Ad primum ergo dicendum, quod similitudo illa exprimit
veritatem humane naturæ in Christo, per modum, quo omnes
qui verè in natura humana existunt, similes specie esse di-
cuntur: non autem intelligitur similitudo phantastica. Ad
cuius evidentiam Apostolus subiungit, quod factus est obediens
vsque ad mortem, mortem autem crucis, quod fieri non po-
tuerat, si esset sola similitudo phantastica.

Ad secundum dicendum, quod per hoc, quod filius Dei ve-
rum corpus assumpsit, in nullo est eius dignitas diminuta. Vn-
de Augustinus* dicit in libro de fide, ad Pe. Exinanitiū sei-
psum formam serui accipiens, vt fieret seruus: sed forma Dei
plenitudinem non amisit. Non enim Filius Dei sic assumpsit
verum corpus, vt forma corporis fieret, quod repugnat diuinæ
simplicitati & puritati. Hoc enim esset assumere corpus in v-
nitatem naturæ, quod est impossibile, vt ex supra dictis patet
& Sed salua distinctione natura assumpsit corpus in vnitatem
persona.

Ad tertium dicendum, quod figura debet respondere rei
quantum ad similitudinem, non quantum ad rei veritatem.
Si enim secundum omnia esset similitudo, iam non esset
signus, sed ipsa res: vt Damascenus* dicit in tertio
libro. Conueniens ergo fuit, apparitions veteris Te-
stamenti esset secundum apparentiam, quasi figura: ap-
paritio autem Filij Dei in mundo esset secundum cor-
poris veritatem, quasi res figurata per illas figuratas.

Vnde

31.
infra ar. 2.
et q. 14.
ar. 1. c. 3.
et q. 1. ar.
391. c. 3.
et q. 1. ar.
et q. 1. ar.

21. ca. 29.
30. c. 34.
princip. c.
35. si c. po.
q. 6. ar. 7.
cor. o. 1. c.
opus 3. cap.
113. c. 27.
in serm. 1.
post med.
illud inci-
pit hic ser.
saluator no-
str.

183. q. 14.
in prin. 4.

Capit. 2. d.
med. habet
in inter co-
stra Augu-
tom. 3.

Quæst. 1.
ar. 1. c.

Cap. 1. de
clin. ad fin.
tom. 3.

Quæst. 2.
ar. 1. c. 2.

Lib. 3. cap.
16. circa fi.

Vnde dicit Apostolus. 2. Colos. 2. Quae sunt umbra futurorum, corpus autem Christi.

Hic articulus clarus est, & nulla expositione indiget.

ARTICVLVS II.

Virum Dei Filius debuerit assumere corpus terrenum, scilicet carnem & sanguinem.

49.
Infr. q. 35.
art. 3. ea &
q. 37. art. 1.
c. q. 54.
art. 3. c. 3.
dist. 2. q. 51.
art. 3. q. 1. c. 4.
q. 2. c. 4.
contra c. 30.
c. 34. c. 5.
p. 3. c. 2.
14.

Secundum sic proceditur. Videtur, quod Christus non habuerit corpus carnale sine terreste, sed caeleste: dicit enim Apostolus prima ad Corinth. 15. Primus homo de terra terrenus: secundus homo de caelo caelestis: Sed primus homo, scilicet Adam fuit de terra, quantum ad corpus, ut patet Genes. 1. Ergo etiam secundus homo scilicet Christus fuit de caelo, quantum ad corpus.

2. Præterea, prima ad Corinth. 15. dicitur, Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt: Sed regnum Dei principaliter est in Christo. Non ergo in ipso est caro & sanguis, sed magis corpus caeleste.

3. Præterea, Omne quod est optimum, est Deo attribuendum: Sed inter omnia corpora nobilissimum est corpus caeleste. Ergo tale corpus debuit Christus assumere.

Sed contra est, quod Dominus dicit Lucæ ultimo. Spiritus carnis & ossa non habet, sicut me videtis habere. Caro autem, & ossa non sunt ex materia caelestis corporis, sed ex inferioribus elementis. Ergo corpus Christi non fuit corpus caeleste, sed carneum & terrenum.

Respondendo dicendum, quod eisdem rationibus apparet: quare corpus Christi non debuit esse caeleste, quibus ostensum est, quod non debuit esse phantasticum.

Primo enim, quia sicut veritas humane nature non saluaretur in Christo, si corpus eius esset phantasticum (ut posuit Maricheus) ita etiam non saluaretur si poneretur caeleste: sicut posuit Valentinus. Cum enim forma hominis sit quedam res naturalis, requirit determinatam materiam, scilicet, carnes & ossa, quæ in hominis definitione poni oportet: ut patet per Philosophum 7. Metaph.

Lib. 7. text.
59. tom. 3.

Secundo, quia hoc etiam derogaret veritati eorum, quæ Christus in corpore gessit. Cum enim corpus caeleste sit impassibile & incorruptibile (ut probatur in primo de Caelo) si Filius Dei corpus caeleste assumpsisset, non verè esset, nec fuisset, nec etiam passionem, & mortem sustinisset. Tertio etiam hoc derogaret veritati diuina. Cum enim Filius Dei se hominibus ostenderit, quasi corpus carneum & terrenum habentem, fuisset falsa demonstratio, si corpus caeleste habuisset. Et ideo in libro de Ecclesiasticis dogmatibus dicitur, Natus est Dei Filius Carnem ex Virginitate corpore trahens, & non de caelo secum afferens.

Cap. 2. dicitur
dicitur 3. in
ter ope. Au
gust.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus dicitur de caelo descendisse dupliciter. Vno modo ratione diuine nature, non ita, quod natura diuina in caelo esse desierit, sed quia in infimis nouo modo esse cepit, scilicet secundum naturam assumptam: secundum illud Ioannis. 3. Nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo filius hominis, qui est in caelo. Alio modo ratione corporis: non quia ipsum corpus Christi secundum suam substantiam de caelo descendit, sed quia virtus caelestis, id est, Spiritus sancto, est eius corpus formatum.

In Dialog.
os. 99. q. 4.
a med. illi
in tom. 4.
Lib. 10. de
Trinit. ante
med. ad sen
sum.

Vnde August. * dicit ad Orosium, exponens auctoritatem inductam, Caulestem dico Christum: quia non ex humano conceptus est semine. Et hoc etiam modo Hilarius exponit in libro de Trinit. *

Ad secundum dicendum, quod caro & sanguis non accipiuntur ibi pro substantia carnis & sanguinis, sed pro corruptione carnis & sanguinis. Quæ quidem in Christo non fuit quantum ad culpam: fuit tamen ad tempus quantum ad penam, ut opus nostre redemptionis expleat.

Ad tertium dicendum, quod hoc ipsum ad maximam Dei gloriam pertinet, quod corpus infirmum & terrenum ad tantam sublimitatem promouit. Vnde in Ephesina synodo legitur Verbum sancti Theophili dicentis, Qualiter artificum optimi non in pretiosis tantum materiis artem ostendentes, in admiratione sunt, sed vilissimum lutum & terram dissolutam plerumque assumentes, sua disciplina demonstrantes virtutes, multo magis laudantur: ita omnium optimus artifex Dei Verbum, non aliquam pretiosam materiam corporis caelestis apprehendens, ad nos aduenit, sed in luto, magnitudinem suæ artis ostendit.

COMMENTARIVS.

Totaliter D. Thom. est perspicua. Solum sunt duo breuiter obseruanda. Primum est, D. Thom. rationibus directe concludere, corpus Christi Domini non fuisse confectum ex materia, seu substantia caelestis: sed ex illa materia, qua cetera corpora humana constare solent: consequenter verò quæuis id diserte non dicat, coniungit corpus Christi fuisse mixtum, & ex quatuor elementis coagmentatum: hoc enim intellexit in titulo, nomine terreni corporis. Pari etiam ratione concludit, habuisse corpus illud quatuor humores: quos in titulo, nomine sanguinis indicauit, in rationibus verò articuli, sub nomine corporis carni illos complexus est, quia non est vera ac viuæ caro sine sanguine: cui alij humores admixti sunt. Secundo est obseruandum, rationibus D. Thom. recte quidem effici, Christi humanitatem constitisse huiusmodi corpore, & in illo fuisse sanguinem, & alios humores: quomodo autem hæc omnia fuerint vnita Verbo, an scilicet immediate & proximè, seu secundum hypostasim, an verò tantum mediare, seu in hypostasi, ex his, quæ D. Thom. tradit solum hoc potest conuinci, hæc omnia ita fuisse vnita Verbo, ut necessarium est ad hoc, ut Verbum vere factum sit caro & homo, ex quo recte concluditur fuisse proximè & immediate vnita, ut disputatione sequenti latius explicandum est: & ibidem tractabimus locum primæ ad Corinth. 15. quem in solutione ad primum Diuus Thomas explicauit.

ARTICVLVS III.

Virum Filius Dei assumpsit animam.

Secundum sic proceditur. Videtur quod Filius Dei animam non assumpsit. Ioannes enim incarnationis mysterium tradens, dixit, Verbum caro factum est, nulla facta de anima mentione. Non autem dicitur caro factum, eo quod sit in carnem conuersum, sed quia carnem assumpsit. Non ergo videtur assumpsisse animam.

2. Præterea anima necessaria est corpori ad hoc, quod per eam viuificetur: Sed ad hoc non fuit necessaria corpori Christi, ut videtur: quia ipsum Verbum Dei est, de quo dicitur Psalm. 111.

35. Domine apud te est fons vite. Superfluum ergo fuisse animam adesse, Verbo presente. Dens autem & natura nihil frustra faciunt: ut etiam Philosophus dicit in primo de Caelo. Ergo videtur quod Filius Dei animam non assumpsit.

3. Præterea, Ex vnione anime ad corpus, constituitur natura communis, quæ est species humana. In Domino autem Iesu Christo non est communem speciem accipere, ut Damasc. 1. dicit in 3. libro. Non igitur assumpsit animam.

Sed contra est, quod Augustin. * dicit in libro de Agone Christiano. Non eos audiamus: qui solum humanum corpus dicunt esse susceptum à Verbo Dei: & sic audiunt quod dictum